

DRONNING AF DISEN
UNDERVISNINGSMATERIALE

RANDERS TEATER

Dronning af disen er produceret af
Randers Teater i 2020

Forestillingen spiller for 1. klasse (7 år)
og op.

Skuespillere: Lisbeth Knopper, Jørgen Bing
Instruktør: Solveig Weinkouff
Dramatiker: Anna Panduro
Scenograf: Gitte Baastrup
Komponist: Jacob Vennedt
Lysdesigner: Kjems Lys
Lyddesigner: Gregers Kjar
Kostumer: Marianne Meyer

Illustration: Ells Cools
Undervisningsmateriale: Birgitte Alme
Layout: Palle Bach Petersen

Til klassens lærer	3
Forord til underviseren	3
Teateroplevelser	4
Nyttige links	5
Video	5

Dronning af Disen

• Fakta om Annie og vandfaldene	6
• Om virkelighedens Annie.....	7
• Annies Edson Taylors Historie	8
• Om Niagara Falls	11
• Turistmål og giftemål	12
• Maid of the Mist - Legenden om Lelawala	14
• Vandkraft	15
• Regnbuen	15
• Vovehalse	16

Dronning af Disen – forestillingen

Sådan bliver en forestilling til	18
Teaterord	18
Handlingsreferat	19

Dronning af Disen – refleksioner i klassen

Oplæg til mundtlige refleksioner	24
Oplæg til krea-opgaver	26
Oplæg til drama- og teaterøvelser	30

RANDERS TEATER

TIL KLASSENS LÆRER

Forord til underviseren

På Randers Teater har vi tradition for at producere forestillinger, der har fokus på "den menneskeligt evigtgyldige gode historie", hvor vi samtidig henter inspiration i vor tids problemstillinger. Randers Teater vil gerne give muligheden for at spejle tidens udfordringer og tendenser ind i fantasiens og dramatikens verden. For måske er det netop her, i det fantasi-bårne kunstneriske teaterum, at både børn og voksne kan få nye oplevelser i forhold til den virkelighed, vi lever i.

Sådan er det også med "Dronning af Disen". For nok er forestillingen inspireret af fortiden, men dens tematikker rammer lige ned i nutiden. Forestillingen handler om at jage guldet for enden af regnbuen - og være lige ved at miste skatten, fordi man bliver forblændet af jagten.

Forestillingen er baseret på virkelighedens Annie Edson Taylor, der, i en alder af 63 år, blev det første menneske, der overlevede turen ned af Niagara Falls i en tønde. Med et kig ind i Annies barndom, giver forestillingen et bud på, hvad der får en moden skolelærerinde til at tage den farefulde færd ned ad Niagaras vilde vandmasser - og så på sin fødselsdag!

"Dronning af Disen" lægger op til samtaler om hvad "guldet for enden af regnbuen" er for Annie. Er det berømmelsen, pengene, spændingen - eller måske drømmen om at bevise sin indre styrke, der driver hende? Og hvad

er "guldet for enden af regnbuen" for forestillingens publikum? Er det anerkendelse på de digitale medier, er det materielle goder eller er det at realisere en vild drøm? Det er over 100 år siden Annie Edson Taylor tog turen ned ad Niagara Falls i en tønde, men grunden til at hun gjorde det kan vi spejle os i, i dag.

I undervisningsmaterialet til "Dronning af Disen" finder du en række drama-, krea- og refleksionsopgaver, der relaterer sig til forestillingen og dens tematikker.

Vi ønsker dig og din klasse rigtig god fornøjelse!

Tine Eibye
Randers Teater
(tine@rt.dk)

NB: I er meget velkomne til at kontakte mig med feedback eller spørgsmål til undervisningsmaterialet og forestillingen.

TEATER OPLEVELSER

Det undervisningsmateriale, du sidder med lige nu, er udarbejdet specifikt med henblik på fordybelse i forestillingen "Dronning af Disen" af Anna Panduro.

Hvis du ønsker at supplere med en enkel metode til evaluering af teaterforestillinger, der kan bruges på alle teaterforestillinger og for alle aldersgrupper, så anbefaler vi evalueringsredskabet: "Teateroplevelser". Det er en færdig "pakke" med øvelser og evalueringskoncept. Materialet er lige til at gå til og sammensat, så det varer 45 minutter.

Download "Teateroplevelser" her http://www.scenet.dk/wp-content/uploads/2015/06/brochure_teateroplevelser_for_boern.pdf

NYTTIGE LINKS/ KILDER:

Om virkelighedens Annie Edson Taylor

Følgende links er engelsksprogede, da der findes meget lidt materiale på dansk om Annie Edson Taylor.

Kort artikel fra Wikipedia (eng)

https://en.wikipedia.org/wiki/Annie_Edson_Taylor

Fra History.com (eng.)

<http://www.history.com/this-day-in-history/first-barrel-ride-down-niagara-falls>

10 Surprising Facts About The First Person To Survive Going Over Niagara Falls In A Barrel

<https://www.littlethings.com/annie-edson-taylor-niagara-falls>

Artikel med citater fra Annie Edson Taylors selvbiografi (eng)

<https://news.wbfo.org/post/heritage-moments-annie-edson-taylor-falls-daredevil-and-widow-s-hard-choices>

Artikel med fokus på Annie Edson Taylor køn og bedrift (eng)

<https://www.redbull.com/au-en/annie-edson-taylor-niagara-story>

Annies selvbiografi

<https://archive.org/details/overfall-sannieed00tayluoft/mode/2up>

Niagaras Vovehalse

Daredevil History of Niagara (eng)

<https://www.history.com/news/a-daredevil-history-of-niagara-falls>

Annie og andre vovehalse (eng)

<https://mashable.com/2016/10/30/niagara-falls-barrel/?europe=true>

Om Niagara Falls:

Turistwebsites:

Niagara Falls, Canada (eng)

<https://www.niagarafallstourism.com>

Niagara Falls, Canada (eng)

<https://niagarafalls.ca>

Niagara Falls, Canada (eng)

<https://www.niagaraparks.com>

Niagara Falls, USA (eng)

<https://www.niagarafallsusa.com>

Niagara Falls, USA (eng)

<https://www.niagarafallsstatepark.com>

Niagara Falls, USA (eng)

<http://niagarafallsusa.org>

Niagara Falls (eng)

<https://www.niagarafallslive.com>

VIDEO

Videoklip fra Niagara Falls:

Horseshoe Falls (hvor Annie Edson tog turen i tønden)

<https://www.youtube.com/watch?v=aPHrXp-xh0>

Horseshoe Falls set fra oven

<https://www.youtube.com/watch?v=klwtTuZDLtI>

Historisk gennemgang af Annie Edson Taylors bedrift

The Tale of Annie Edson Taylor (eng)

<https://www.youtube.com/watch?v=hLrWe7dLu8>

Øvrige videoklip

Nyhedsindslag med interviews med Annie Edson Taylors familie (eng):

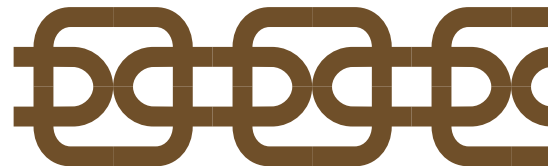
<https://www.youtube.com/watch?v=ykTHwmZUTGs>

Humoristisk udlægning fra The Ellen Show med Ellen DeGeneres (eng): <https://www.youtube.com/watch?v=4Nek9e5-m3w>

Bemærk:

Selvom Ellen DeGeneres' udlægning af begivenhederne er underholdende, er de desværre ikke helt historiske korrekte. Ellen hævder bl.a. at Annie Edson Taylor tog turen ned ad Niagara Falls i en gammel tønde. Dette er ikke korrekt. Turen foregik i en tønde, der var specialdesignet og bygget til formålet.

Der er også skrevet sange om Annie Edson Taylor. Lyt med her: Kelly Sloan <https://www.youtube.com/watch?v=n-hSBP8lwScM>

Annie Edson Taylors BLÅ BOG:

Navn: Annie Edson Taylor

Født: 24. oktober 1838

Død: 29. april 1921 (82 år)

Fødeby: Auburn, New York, USA

Ægteskabelig status: Enke

(Annie blev gift med David Taylor. David døde i den amerikanske borgerkrig)

Børn: En søn

(Annies søn døde få dage efter fødslen)

Kæledyr: En kat

(Annies kat fik lov til at tage turen ned ad Niagara Falls først. Da den stort set var uskadt bagefter, tog Annie selv turen nogle få dage senere).

Uddannelse: Skolelærerinde

Kendt som: Vovehals

Største bedrift: Annie var det første menneske der overlevede turen ned ad Niagara Falls i en tønde.

Vildeste fødselsdag: 24. oktober 1901. Annie blev 63 år og tog turen over Niagara Falls i en tønde.

Største drøm: At blive berømt og tjene penge på turen ned ad Niagara Falls.

På billedet ses virkelighedens Annie Edson Taylor og den tønde, som hun tog turen ned ad Niagara Falls i. Den lille kat på billedet er Annies kat. Den testede turen ned ad vandfaldet for Annie. Da katten vendte så godt som uskadt tilbage fra oplevelsen, turde Annie selv tage turen nogle dage senere.

DRONNINGEN AF DISEN

Fakta om Annie og vandfaldene

Om virkelighedens Annie Edson Taylor

I forestillingen "Dronning af Disen" møder vi Annie Edson Taylor, og vi hører om, hvordan hun tog turen ned af Niagara Falls i en tønde på sin fødselsdag. Det lyder som en ret vild og ret farlig fødselsdag. Men det er ikke noget, vi bare har fundet på. Annie Edson Taylor har levet i virkeligheden, og hun tog rent faktisk turen ned ad Niagara Falls på sin fødselsdag.

Her ses Annie umiddelbart efter turen ned ad Niagara Falls. Hun var uskadt bortset fra en lille skramme i panden, som nogle mener stammer fra en af hjælperne og ikke fra turen i tønden.

Annie og hendes tønne blev roet ud til det sted, hvor turen ned ad vandfaldet skulle begynde. De to mænd i robåden var nogle af Annies venner. Faktisk var der ikke ret mange, der ville hjælpe Annie, fordi de mente at turen ned ad Niagara Falls ville slå hende ihjel.

TODAY'S WEATHER
Fair. Slightly cool, cloudy and
breezy. Wind from West.

Buffalo Courier. **FEARLESS and HONEST.**

VOL. LXVI-NO. 888 BUFFALO, N. Y., FRIDAY MORNING, OCTOBER 25, 1901. 14 PAGES-ONE CENT.

THE BUFFALO COURIER HAS A LARGER CIRCULATION IN BUFFALO THAN ANY OTHER NEWSPAPER

MRS. TAYLOR THE FIRST HUMAN BEING TO GO OVER NIAGARA FALLS AND LIVE

WOMAN DOES BRAVE FEAT
Daring Heroine of the Falls Easily Queen of All Adventurers Who Have Risked Their Lives in the Fatal Cataract of Niagara.

She Makes The Perilous Trip And Lives To Tell Her Tale Of Risk.

HEROINE OF THE BARREL
Animals Have Made the Trip But Never Before a Human Being Survived.
Makes the Perilous Plunge Over Horseshoe Falls and Is Picked Up Alive in the River Below by Party of Swimmers.

MRS. ANNIE EDSON TAYLOR.
Daring Woman Who Went Over Horseshoe Falls in a Barrel.

WOMAN DOES BRAVE FEAT
The first woman to go over the falls in a barrel. Mrs. Annie Edson Taylor, of Buffalo, N. Y., who made the perilous trip on her birthday, Oct. 23, 1901, is shown in the above illustration. She is the first woman to go over the falls in a barrel. She is the first woman to go over the falls in a barrel. She is the first woman to go over the falls in a barrel.

HEROINE OF THE BARREL
The first woman to go over the falls in a barrel. Mrs. Annie Edson Taylor, of Buffalo, N. Y., who made the perilous trip on her birthday, Oct. 23, 1901, is shown in the above illustration. She is the first woman to go over the falls in a barrel. She is the first woman to go over the falls in a barrel. She is the first woman to go over the falls in a barrel.

Efter sin tur ned ad Niagara Falls kom Annie godt nok i avisen, men hun blev slet ikke så berømt for sit vovestykke, som hun havde håbet på.

ANNIE EDSON TAYLORS HISTORIE

Annie kom fra en ret stor familie. I forestillingen har hun fem søskende, men i virkeligheden havde hun mellem syv og ti søskende. Hendes far var møller - ligesom i forestillingen - og familien boede i byen Auburn i staten New York, USA. De havde det godt og manglede ikke noget.

Da Annie var 18 år, blev hun gift med David Taylor, og sammen fik de en søn. Desværre døde den lille dreng, da han kun var få dage gammel. Annie blev ramt af flere store sorger. Hendes mand kæmpede i den amerikanske borgerkrig og vendte aldrig hjem igen. Så i en alder af 25 år blev Annie enke.

Dengang Annie levede, var der ikke pension til enker, så hun måtte finde på noget, så hun kunne klare sig selv økonomisk. På den tid ville mange unge enker have giftet sig igen, men det gjorde Annie ikke. I stedet arbejdede hun som lærerinde. Hun flyttede fra by til by i jagten på det lærerjob, der havde den bedste løn. På et tidspunkt fik hun den idé at undervise de rige familiers unge piger i god opførelse. Det gav nemlig en bedre løn end et almindeligt lærerjob. Men som tiden gik, og Annie blev ældre, fik hun færre og færre elever. Til sidst kunne Annie ikke længere tjene penge nok til dagen og vejen. Faktisk havde hun så dårlig en økonomi, at hun ville ende på fattiggården, hvis hun ikke gjorde noget.

Annie skulle tjene penge - og gerne hurtigt, for hun var bange for at ende på fattiggården. Hun skulle bare lige have den rigtige idé.

"Jeg ledte efter noget, som ingen nogen sinde havde gjort før, så jeg kunne tjene nogle penge!" fortalte Annie til en avis. Pludselig fik hun idéen som skulle gøre hende rig og berømt - og så gik hun ellers i gang med forberedelserne. Annie havde set hvordan der var stor interesse for at se vovehalse tage turen ned af Niagara Falls på alverdens måder. Og hun fik nu tanken om at tage turen i et ganske særligt fartøj! Annie fik speciallavet en tønne, der var stor nok til at indeholde et menneske. Den blev foret med madrasser og der blev sat nogle stropper i, som skulle holde hende fast i tøndens. Der blev også lavet et lufthul med en korkprop i, som hun kunne skubbe ud, når hun landede for foden af vandfaldet. Og for at sikre at hun landede med hovedet opad, blev tøndens gjort tung i bunden. Tøndens blev dekoreret med ordene "Queen of the Mist", som betyder "Dronning af Disen".

Før Annie selv tog turen ned ad vandfaldet, blev tøndens testet på hendes kat. Katten klarede turen uden de store skrammer, og det overbeviste Annie om, at nu var det hendes tur. Nogle få dage senere tog hun selv turen ned ad Niagara Falls på sin 63-års fødselsdag.

Den amerikanske borgerkrig:

Fra 1861 - 1865.

USA's nordstater og sydstater bekrigede hinanden. Krigende handlede bl.a. om slaveriet.

Nordstaterne var imod slaveriet, men sydstaterne ville beholde det. Nordstaterne vandt, og slaveriet blev afskaffet.

Til læreren

Læs mere om krigen her:
<https://faktalink.dk/titelliste/den-amerikanske-borgerkrig>

Fattiggården

Fattiggården var et sted, hvor de fattige kunne få et sted at sove og lidt at spise.

Forholdene var virkelig dårlige, og de fattige boede tæt. Der var ikke noget med at få sit eget værelse. Maden var heller ikke særlig god, og der var ikke ret meget af den - men de fik trods alt noget at spise.

Det var forfærdeligt at bo på fattiggården, med det var bedre end at bo på gaden.

Den 24. oktober 1901 kl. 16.00

tog Annie turen ned ad Niagara Falls i en tønde - og overlevede som det første menneske nogensinde. Turen tog 20 minutter, og da hun blev lukket ud af tønden, var hun uskadt. Hun havde kun et lille mærke i panden - og det siges, at det ikke kom fra turen ned ad vandfaldet, men fra en af dem, der hjalp hende ud af tønden.

Selvom Annie overlevede det farlige stunt, sagde hun til avisen: "Jeg vil aldrig tage turen ned ad vandfaldet igen. Jeg vil hellere gå op til en kanon, velvidende at den vil skyde mig i stumper og stykker, end jeg vil tage endnu en tur på vandfaldet." Annie var rystet, men levende, og hun forventede at hun nu kunne læne sig tilbage, mens berømmelse og penge strømmede i hendes retning ... men sådan gik det ikke.

Jo, Annie Edson Taylor kom i avisen, og hun tjente også en lille smule penge, men slet ikke i de mængder, hun havde regnet med. Annie havde håbet på, at hendes vilde stunt ville gøre hende så berømt, at hun kunne tjene en masse penge på at rejse land og rige rundt og fortælle om sin tur ned ad Niagara Falls. Men berømmelsen varede kun ganske kort og rig blev hun ikke. Faktisk brugte hun det sidste af sin opsparing på at hyre en detektiv til at finde sin tønde. Den var nemlig blevet stjålet af Annies

manager, der var stukket af med den. Tønden blev aldrig fundet, men det siges, at manageren hyrede en yngre og smukkere kvinde til at spille Annie. Sammen rejste manageren og den falske Annie rundt og tjente penge på at sælge Annies historie.

Annie fik sig en lille bod ved Niagara Falls, hvor hun solgte postkort og sin selvbiografi til turisterne. Men det var ikke noget, hun blev rig af. Faktisk endte hun på fattiggården, hvor hun, i en alder af 82 år, døde uden en krone på lommen. Annie blev begravet i en særlig sektion for vovehalse på en kirkegård i Oakwood ved Niagara Falls. Historien om Annie fortælles stadig, så hun blev berømt - men først efter sin død.

Og det er den sande historie om Annie Edson Taylor!

Selvbiografi

En bog, hvor du fortæller din egen livshistorie.

Biografi

En bog, hvor en anden fortæller din livshistorie.

Manager

En manager hjælper den optrædende med at tjene penge på det, som den optrædende er god til (f.eks. at synge, danse eller tage turen ned ad et vandfald i en tønde). Det er managerens opgave at sørge for, at der bliver reklameret for den optrædende. Det er også managerens opgave at sørge for, at den optrædende får nogle gode jobs og tjener penge.

En managers løn tages ud af den optrædende løn. F.eks. hvis den optrædende tjener 100 kr., så får hun 90 kr., mens hendes manager får 10 kr. Så jo flere penge den optrædende tjener, jo flere penge tjener manageren også.

Det var Annies managers opgave at sørge for at reklamere for hendes vilde tur ned ad vandfaldet. Det var også ham, der skulle sørge for at hun talte med aviserne og det var ham, der skulle arrangere hendes turné rundt i landet. Det har hans opgave at sørge for, at Annie kom til at tjene en masse penge. Jo flere penge Annie tjente, jo flere penge ville han selv tjene.

Hvorfor tror I, at Annie hyrede en falsk Annie?

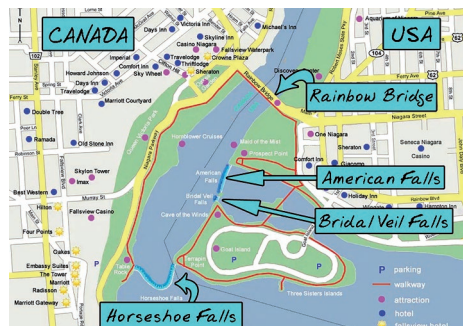
OM NIAGARA FALLS

Niagara Falls (eller Niagara Vandfaldene) ligger på Niagara River, der er en 58 km lang flod, der løber op langs grænsen mellem USA og Canada. Niagara Falls består af tre vandfald:

- Det mindste: Bridal Veil Falls / Brudeslør-vandfaldet (på USA's side)
- Det mellemste: American Falls (på USA's side)
- Det største: Horseshoe Falls / Hestesko-vandfaldet - også kaldet Canadian Falls (på Canadas side)

Niagara Falls er ikke verdens største vandfald. Det er hverken det højeste eller det bredeste. Til gengæld har Niagara Falls den største gennemstrømning af vand pr. sekund. Det betyder, at der er rigtig meget fart på vandet,

når det strømmer ud over kanten på Niagara Falls. Så det kan godt være, at Niagara Falls ikke er højest eller bredest, men det er hurtigst.

Her ser du et kort over Niagara Falls' tre vandfald. Horseshoe Falls, Bridal Veil Falls og American Falls.

Hvorfor hedder det sådan?

Kig på kortet over Niagara Falls. Find det vandfald, der hedder Horseshoe Falls... altså Hestesko-vandfaldet. Hvorfor tror du, at det hedder sådan?

Niagara Falls i tal (cirkatal)

Horseshoe Falls

Højde: 52 meter
Bredde: 792 meter

American Falls

Højde: 34 meter
Bredde: 323 meter

Bridal Veil Falls

Højde: 55 meter
Bredde: 17 meter

Gennemsnitlig vandgennemstrømning pr. sekund:
2400 kubikmeter (m³)

1 kubikmeter = 1000 liter (l)

2400 x 1000 = 2.400.000

Det er godt nok mange mælkekartoner.

På billedet ses Horseshoe Falls (Hestesko-vandfaldet), som er det største af de tre vandfald, der udgør Niagara Falls. Det var her Annie Edson Taylor tog turen i sin tønde.

TURISTMÅL OG GIFTEMÅL

Niagara Falls er et meget populært turistmål. Omkring 30 millioner mennesker besøger hvert år vandfaldene. Det er mere end fem gange så mange mennesker, som der bor i Danmark. Det svarer til at hele Danmarks befolkning skulle tage på ferie ved Niagara Falls mere end fem gange om året. Det er ret vildt!

Særligt brudepar er helt vilde med Niagara Falls. Faktisk bliver Niagara Falls kaldt "Bryllupsrejsernes Hovedstad",

fordi så mange brudepar besøger vandfaldene på deres bryllupsrejse. Der er også rigtig mange brudepar, der vælger at blive gift ved Niagara Falls. Der er så mange, at der ligefrem er opstået en hel bryllupsindustri. Det betyder, at rigtig mange mennesker tjener penge på bryllupperne. Det er f.eks. hoteller, restauranter, kjoleudlejning, fotografer, blomsterhandlerne og firmaer, der tilbyder at arrangere hele dit bryllup.

**Vil du gifte dig
med mig?**

Hvorfor tror du, at så
mange brudepar er
helt vilde med
Niagara Falls?

Turister kan komme helt tæt på Niagara Falls' vilde vandmasser med båden "Maid of the Mist" (det betyder Jomfru af Disen). Alle ombord har regnfrakker på, og ingen kommer tørskoede i land. På billedet sejler "Maid of the Mist" forbi Hestesko-vandfaldet.

Niagara Falls er et rigtig godt sted at se regnbuer på grund af disen. Dis er små bitte dråber, der svæver i luften. Når solens stråler rammer dråberne, dannes regnbuen.

Maid of the Mist, Jomfru af Disen - Legenden om Lelawala

Indianerprinsessen Lelawala skulle giftes med en mand, som hendes far havde valgt. Det ville Lelawala ikke, for hun elskede tordenguden HeNo, som boede i en hule bag Hestesko-vandfaldet. Lelawala besluttede sig for at finde HeNo - koste hvad det ville - så hun tog sin kano og sejlede ned ad Niagara-floden. Den stærke strøm fik fat i kanoen, og Lelawala blev revet ud over vandfaldets kant.

HeNo havde heldigvis set det hele og greb Lelawala, da hun faldt ud over vandfaldet. Det siges, at de levede sammen i HeNos hule bag vandfaldet til deres dages ende - og at deres sjæle den dag i dag stadig holder til i hulen bag vandfaldet. Lelawala er kendt som den oprindelige Jomfru af Disen.

OM LEGENDEN

Der findes flere udgaver af legenden om Lelawala med forskellig handling. Legenderne giver forskellige grunde til, at Lelawala sidder i en kano på Niagara-floden. Fælles for legenderne er, at Lelawala ryger ud over vandfaldet og bliver grebet af tordenguden.

OPGAVE: Lav jeres egen udgave af Legenden om Lelawala.

Lav jeres legende sammen i klassen eller i små grupper. Brug gerne denne opskrift:

- **Starten:** Hvorfor sejler Lelawala ned ad floden?
- **Midten:** Lelawala ryger ud over vandfaldet og bliver grebet af tordenguden HeNo.
- **Slutning:** Hvad sker der, efter at HeNo har grebet Lelawala?

BONUS

Lav tegninger til jeres nye legende om Lelawala og hæng dem op i klassen. Så kan I til hver en tid genfortælle jeres legende ud fra tegningerne.

BONUS2

I kan også vælge at samle tegningerne til jeres helt egen billedbog om Lelawala. Husk at lave en forside.

Vandkraft

Niagara Falls er ikke bare smukt og romantisk, det er også en værdifuld kilde til vandkraft. Fordi vandet i Niagara Falls har så meget fart på, kan det leve-
re rigtig meget vandkraft.

Vandkraft blev i gamle dage brugt i vandmøller. Vandet trak møllestenen rundt, så kornet kunne blive malet til mel. I dag kan vandkraft bruges til at lave elektricitet. Niagara Falls første vandkraftværk blev bygget i 1879.

I Danmark har vi også et vandkraftværk. Det hedder Tangeværket, ligger i Viborg Kommune og får sin vandkraft fra Gudenaåen. Tangeværket har lavet elektricitet siden 1921 - og gør det stadig. Den elektricitet som Tangeværket producerer, står dog kun for en lille bitte del af hele Danmarks samlede forbrug af strøm. I Norge bliver størstedelen af strømmen produceret af vandværker, og i Sverige er det 20 % af deres strøm, der stammer fra vandkraft.

Vandkraft er det, man kalder vedvarende energi. Det vil sige energi, der aldrig kan slippe op, så som vind, vand og sol.

Leg med vandkraft

Byg din egen vandmølle:

<https://www.skoven-i-skolen.dk/content/byg-en-vandmølle>

Til læreren:

Vil du vide mere om vandkraft og hvordan det fungerer så kig her:

<https://www.experimentarium.dk/klima/vandkraft/>

Regnbuen

Når solen skinner, kan man opleve, kæmpe regnbuer strække sig over Niagara Falls. Det er solens stråler, der spejler sig i disens vanddråber og skaber de flotte store regnbuer.

Solens lys er hvidt, men det er sammensat af alle regnbuens farver. Når lyset falder på en vanddråbe, bliver lyset afbøjet og alle farverne i lyset afbøjes forskelligt. Derfor ser du farverne i regnbuen hver for sig.

En regnbues farver viser sig altid i en bestemt orden. Hvis vi starter yderst, er rækkefølgen:

- Rød
- Orange
- Gul
- Grøn
- Blå
- Indigoblå (en slags blå-lilla)
- Violet (lilla)

Rækkefølgen er altid den samme - medmindre man ser en dobbelt regnbue. Så er rækkefølgen på den yderste regnbue omvendt.

Prøv at lægge mærke til det næste gang, du ser en dobbelt regnbue.

Leg med regnbuer

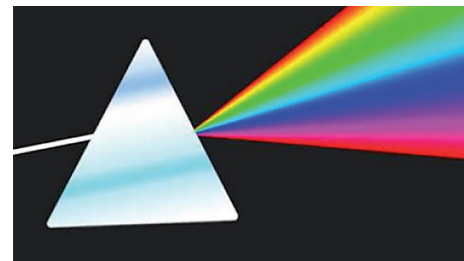
Lav din egen regnbue:

<https://www.experimentarium.dk/vejr/lav-din-egen-regnbue/>

Til læreren:

Vil du vide mere om regnbuer og hvordan de fungerer så kig her:

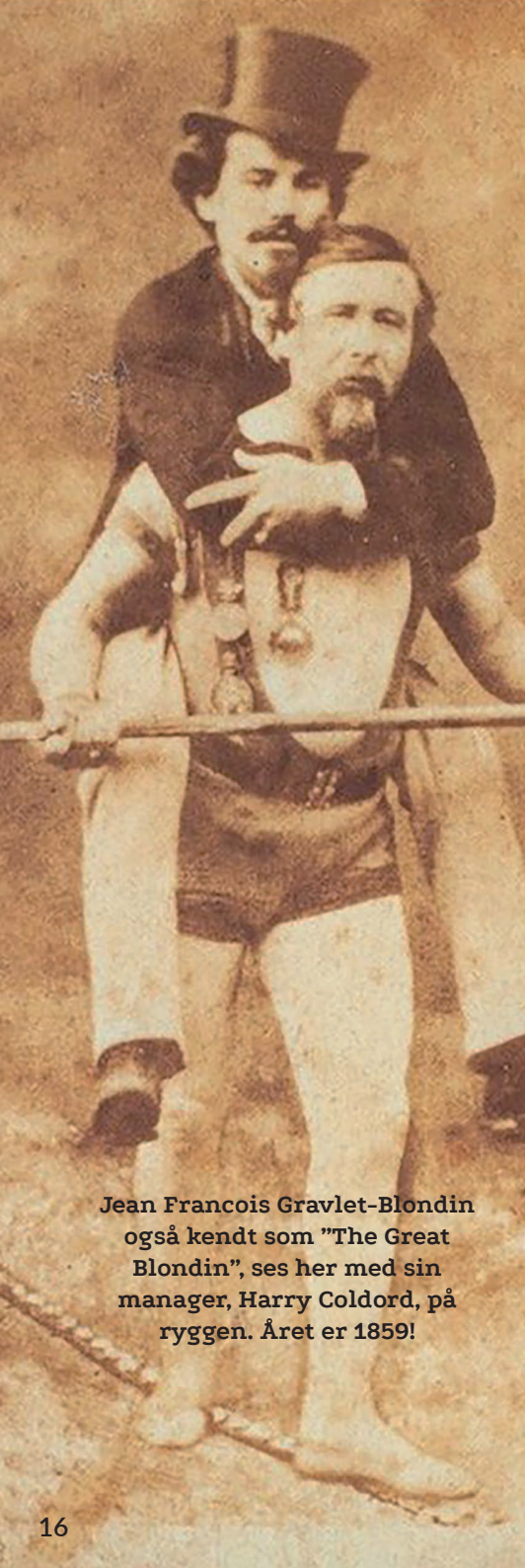
<https://fysikleksikon.nbi.ku.dk/r/regnbue/>

Forestil dig at trekanten er vanddråben og at den hvide streg er en solstråle. Den hvide solstråle indeholder alle farver, og når den rammer vanddråben, bliver alle solstrålens farver sorteret og bøjet - og så er det, vi ser en regnbue.

Regnbuen: Myter, overtro og symboler

- I oldtidens Kina troede man, at regnbuen var en to-hovedet drage, der varslede katastrofalt dårligt vejr.
- I nordisk mytologi hedder regnbuen Bifrost, og den forbinder menneskenes verden med guderne verden.
- I den gamle irske folketro fortæller det, at man kan finde en krukke med guld for enden af regnbuen. (Hov! Hørte vi ikke noget om det i forestillingen? Hvem sagde det?).
- I græsk mytologi var regnbuegudinden Iris budbringer mellem Zeus og menneskene.
- Regnbuen er et stærkt symbol, der står for forskellighed, glæde, frihed og fantasi.
- Regnbueflaget er blevet et symbol på LGBT-bevægelsen.
- Regnbuen blev brugt som et symbol for håb under Corona-krisen, hvor regnbuen ofte blev afbilledet med teksten #detblivergodtigen

Jean Francois Gravlet-Blondin også kendt som "The Great Blondin", ses her med sin manager, Harry Coldord, på ryggen. Året er 1859!

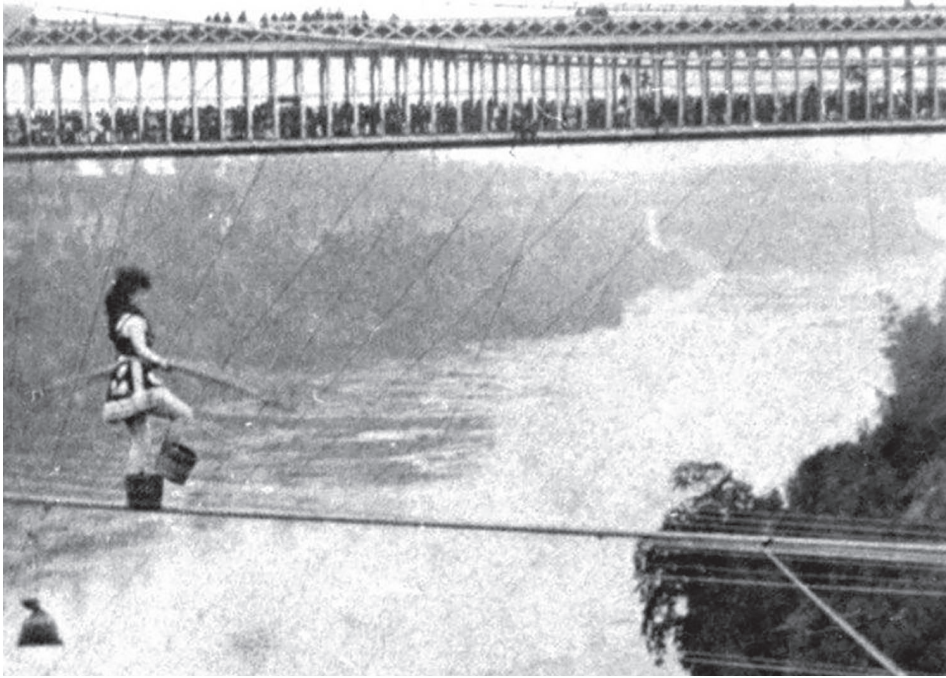
Vovehalse

Annie Edson Taylor var den første til at overleve turen ned ad Niagara Falls i en tønne, men hun var hverken den første eller den sidste til at prøve kræfter med Niagara Falls.

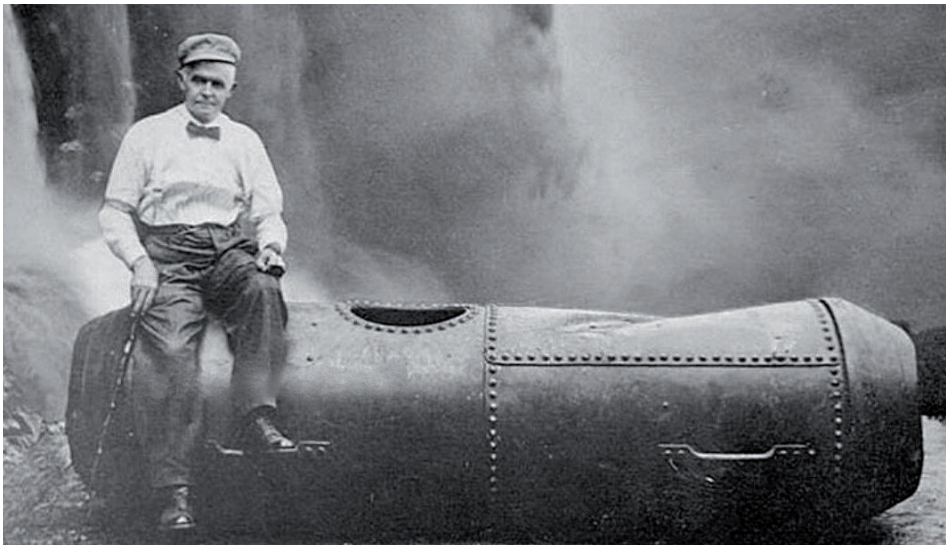
Her er et par stykker af dem, der overlevede (for det var bestemt ikke alle, der gjorde)

- **1859:** Jean Francois Gravlet-Blondin gik på line over Niagara Falls. Han tog turen flere gange og på flere forskellige måder. Han tog turen på cykel, gik med en trillebør og gik med hænder og føder lænket sammen. Som sit sidste stunt bar han sin manager på ryggen over vandfaldet.
- **1867:** Maria Spelterina var den første kvinde, der gik på line over Niagara Falls. For at gøre det ekstra spændende havde hun fletkurve på fødderne og en papirpose over hovedet.
- **1886:** Carlisle Graham er den første til at tage turen ned ad Niagaras malmstrøm i en tønne. Han tog turen fem gange og overlevede. Han tog dog aldrig turen ud over vandfaldet.
- **1901:** Annie Edson Taylor tager, som den første nogen sinde, turen ned ad vandfaldet i en tønne.
- **1911:** Bobby Leach tager turen ned ad Niagara Falls i en jerntønne. Han overlevede turen, men kom slemt til skade. Turen kostede ham en brækket kæbe og to knuste knæskaller.
- **1928:** Jean Lussier tager turen ned ad vandfaldet i en kæmpe gummibold. Bagefter tjener han penge på at sælge små stykker af bolden.
- **1989:** Peter DeBernardi og Geoffrey Petkovich blev de første til at tage turen ned ad vandfaldet sammen. De stod ansigt til ansigt i samme tønne og fik kun få skrammer.
- **1995:** Steven Trotter og Lori Martin er den første mand og den første kvinde til at tage turen sammen i én tønne.

... mange mange flere har udfordret det vilde vandfald med skøre stunts. Nogle få klarede det, men endnu flere klarede det ikke. De mistede livet, da de udfordrede Niagaras vandmasser.

Året er 1867 og Maria Spelterina går på line over Niagara Falls. Hvis du ser godt efter, kan du se de fletkurve hun bar på fødderne i stedet for sko. Det er bare vildt. Altså vildt farligt.

Da Bobby Leach i 1911 tog turen ned ad Niagara Falls i en jerntønde, var han fuld som en allike. Men det var vist en allike med stækkede vinger, for han kom meget slemt til skade under sit vilde stunt.

OPGAVE

- Vælg et af emnerne fra teksten om Virkelighedens Niagara Falls:
 - Niagara Falls
 - Turistmål og Giftemål
 - Vandkraft, Regnbuer eller
 - Vovehalse
- Lav en tegning af emnet.
- Prøv om du kan få så mange detaljer med som muligt.
- Fortæl klassen om din tegning og de detaljer, du har med.

DRONNING AF DISEN - FORESTILLINGEN

Sådan bliver en forestilling til

Når en professionel teaterforestilling bliver til, så er der rigtig mange om at løse opgaven. Først skal man have en idé; - hvad er det, vi gerne vil lave en teaterforestilling om? Når man har fået idéen, skal forestillingen skrives af en dramatiker. Når forestillingen er skrevet, kan man gå i gang med at bygge scenografien og sy kostumerne. Sammen med instruktøren og teknikkerne begynder skuespillerne at arbejde med forestillingen. De har prøver hver dag og øver sig i mange uger. Der går i alt ca. to måneder inden man kan holde premiere. Premieren er den første forestilling med publikum, og den bliver som regel fejret med en fest bagefter.

TEATERORD – ORDFORKLARING

Dramatiker

Den person, der skriver manuskriptet til teaterforestillingen.

Manuskript (eller manus)

Det er det nedskrevne teaterstykke.

Scenograf

Den der bestemmer, hvordan scenen skal se ud og hvilket tøj skuespilleren skal have på.

Teknikker

Den person, som styrer lys og lyd til forestillingen.

Instruktør

Den person, der fortolker manuskriptet og instruerer skuespillerne i deres roller.

Skuespillere

De personer, der agerer på scenen og spiller forestillingens roller.

Roller/karakterer

De personer, typer eller figurer som skuespillerne spiller i forestillingen.

Rekvisitter

De ting, som skuespillerne har med ind på scenen.

Kostumer

Det tøj, som skuespillerne har på i forestillingen.

... og måske det allervigtigste teaterord:

Publikum

Dem som sidder og ser på teaterstykket.

Dronning af Disen

HANDLINGSREFERAT

(kan evt. bruges til højtlesning)

Scene 1

Annie står ved Niagara Falls sammen med Paul og lytter til vandfaldets brusen. Det er den 24. oktober 1901. Det er Annies 63-års fødselsdag - og dagen hvor hun skal tage turen ned ad Niagara Falls i en tønde. Langs bredden har publikum samlet sig. De kigger op mod vandfaldet. Mens de venter, bliver der indgået væddemål: - gad vide om hun tør, når det kommer til stykket. Det gør hun. Tønden ryger udover vandfaldet. Det er Annies forsøg på at finde skatten for enden af regnbuen.

Scene 2

Flashback til Annies barndom. Anni- es far Merrick fortæller, hvordan han fulgte regnbuen fra Irlands kyst hele vejen over Atlanterhavet til Amerika. Her mødte han Annies mor, Lucretia, og byggede møllen. Det var hans "guld" for enden af regnbuen. Annies mor kom fra en rig familie og havde aldrig manglet noget. Sammen fik Lucretia og Merrick en børneflokk på seks. De var meget stolte af deres børn - og så var der Annie, som elskede at lege i møllen - og som de var lige ved at glemme, da de skulle på ferie.

Scene 3

Annie er 9 år gammel, og hun er på ferie ved Niagara Falls med sin familie. Annie er meget betaget af vandfaldet og regnbuen, der strækker sig over vandfaldet. Hun vil vise den til sin far,

men han har for travlt med hendes søskende. I stedet falder Annie i snak med Paul, der også er 9 år. Annie fortæller Paul, at når hun bliver stor, så vil hun være regnbuejæger og finde skatten ligesom sin far. Paul fortæller Annie om Lelawala - høvdingens datter; jomfuen af disen - der sejlede udover vandfaldet i sin kano og blev grebet af tordenguden.

Scene 4

Annies familie er taget videre, og de har glemt Annie. Men så går Annie bare selv på opdagelse. Hun ser fine hoteller, hvor fine damer med store hatte drikker te. Hun ser dyre forretninger med flotte kjoler og boder med bagværk og blomster. Hun ser også ga- deartister og en mand, der reklamerer for et museum med skrumpehoveder. Annie forvilder sig fra det fine kvarter til et knapt så fint kvarter. Her møder hun en tigger... hun bliver bange og stikker af. Hun finder hotellet, hvor hendes familie bor. De har ikke engang opdaget, hun var væk... og Annie får skæld ud, fordi hun er blevet beskidt og ligner en fra fattiggården.

Scene 5

Annie beslutter sig for, at hun vil være sådan en pige, som hendes mor og far ønsker sig. Så hun vil lave sig selv om. Hun stopper med at lege i møllen og gå på eventyr på egen hånd. I stedet begynder hun at brodere og læse poesi - og hun øver sig på de gode manerer. Og da hun bliver ældre, bliver hun gift. Men hendes mand dør i krigen ... og så er hun helt alene (hendes forældre er for længst døde). Annie beslutter at hun vil uddanne sig til lærerinde. Så hun låner penge af sin storebror, der

Roller

Annie

Lisbeth Knopper

Lucretia (Annies mor)

Lisbeth Knopper

Paul

Jørgen Bing

Merrick (Annies far)

Jørgen Bing

Aengus (Annies storebror)

Jørgen Bing

En tigger

Jørgen Bing

Tøndemageren

Jørgen Bing

Tussie (Annies manager)

Jørgen Bing

har arvet møllen, så hun kan uddanne sig.

Scene 6

Annie bliver uddannet lærerinde. Men hun bliver aldrig i samme stilling ret længe ad gangen. Hun jager regnbuer og rejser fra by til by for at finde et job, hvor hun kan tjene flere penge. Hun får job som privatlærer for de rige frøkeners og tjener godt. Men det er dyrt at begå sig blandt fine folk, så pengene forsvinder lige så hurtigt, som hun tjener dem. Og så er uheldet også ude efter hende. Hun bliver bestjålet flere gange, oplever jordskælv, ildebrand og oversvømmelser. Og så bliver hun ældre ... får færre og færre elever, og da hun er 62, har hun næsten ingen penge tilbage. Hun har ikke fundet sit guld for enden af regnbuen. Hun bliver nødt til at finde på noget, så hun kan finde sit guld.

Scene 7

Annie tager tilbage til Niagara Falls. Hun kravler over rækværket på toppen af vandfaldet. Her møder hun Paul, der forsøger at få hende ind på den rigtige side af rækværket igen. Han vil passe på hende. Annie betror Paul, at hun mangler penge, og at hun nægter at ende sine dage som tigger. Paul fortæller Annie, at der er mange, der forsøger at tjene penge på Niagara Falls. Han fortæller om vandkraft, hoteller og turister, der vil underholdes. Han fortæller Annie om "de hovedløse fjolser", der spænder liner over floden og krydser dem med bind for øjnene, på cykel, med trillebør og spande på fødderne. Og han beskriver hvordan Carlisle Graham tog turen ned ad malmstrømmen i en tønne - og overlevede (Carlisle Graham tog

ikke turen ned ad vandfaldet ligesom Annie. Han tog "kun" turen gennem malmstrømmen). Og alle har de tjent penge på det. Annie beslutter sig for at tage turen ned ad vandfaldet. For hvis en tønne kan klare malmstrømmen, så må den også kunne klare vandfaldet - og så kommer hun til at tjene styrtende med penge.

Scene 8

Annie besøger en tøndemager. Han er i første omgang ikke særlig interesseret i Annies bestilling. Først da Annie antyder, at han måske ikke er dygtig nok til at bygge den tønne, hun gerne vil have, bliver han samarbejdsvillig. Annie vil selv vælge træet. Hun har også lavet en masse beregninger, så tøndnen bliver så stærk som mulig. Tøndemageren tvivler dog på, at Annie vil overleve turen ned ad vandfaldet, og viser hende, hvad der sker med et æg, hvis man ryster det i et syltetøjsglas. Annie siger, at det må være hendes eget problem.

Scene 9

Annie er overbevist om, at hun vil tjene styrtende med penge. Men hun har brug for en manager, der kender branchen og som kan reklamere for hende. Og så er det, hun møder Tussie, der straks går i gang med arbejdet. Han præsenterer hende som en 42-årig eventyrlysten enke, der har lavet masser af farlige ting før: besteget bjerge, svømmet over farlige farvande og udforsket ukendte lande. Sandt at sige, så overdriver Tussie en hel del for at øge interessen for Annies stunt. Han beslutter, at Annie skal tage turen i tøndnen den 24. oktober kl. 16.00 ... på Annies fødselsdag.

Scene 10

Paul fortæller Annie om endnu et dødfald på Niagara Falls. Han håber, at politiet vil forbyde den slags og han er meget bekymret for Annies vilde plan. Men Annie vil ikke droppe turen. Hun vil fore tøndnen med puder og har regnet ud, at der er ilt nok i tøndnen til en time - og så lang tid tager turen ikke. Paul mener dog stadig, det er farligt. En time er ikke nok, hvis tøndnen sætter sig fast i klipperne. Det er ikke noget problem, mener Annie. Hun får lavet et åndehul i tøndnen udfor sit ansigt og får vægtet tøndnen i bunden, så hun er sikker på, at hendes hoved og åndehul vender opad. Til sidst opgiver Paul ... og hjælper hende med at udtænke remme og håndtag, så hun har noget at holde fast i. Paul foreslår, at der skal stå "Annie Edson Taylor - Dronning af Disen" på tøndnen. Annie synes vældig godt om idéen. Hun vil møde sin skæbne som en dronning.

Scene 11

Så er det lige før, det sker. Tussie holder et pressemøde, hvor han afslører Annies identitet. Han interviewer Annie, men synes ikke hendes svar er spændende nok. Annie vil sikre sig, at Tussie ved, hvordan de får penge ud af hendes stunt. Han forsikrer hende om, at det har han helt styr på. Til gengæld vil han ikke ro hende ud på floden med tøndnen. Det er for farligt. Det må hun selv sørge for.

Scene 12

Paul roer Annie og tøndnen ud til det sted, hvor hendes farefulde færd skal begynde. Han beder hende endnu en gang om at lade være, men det vil Annie ikke høre tale om. Hun mener, at

det ender godt uanset: Hvis hun klarer det, bliver hun rig. Hvis hun dør, ender hun ikke på fattiggården. Paul vil spørge Annie om noget vigtigt. Noget han har tænkt over længe og som måske kan få hende til at droppe planen om at tage turen ned ad vandfaldet. Men det må vente, siger Annie, der ikke har tid til snak og beder ham sætte låget på tønden. Paul pumper ekstra luft i tønden og ønsker hende held og lykke ... og så slipper han tønden.

Scene 13

Annie er inde i tønden. Hun kan høre Pauls stemme, men vandfaldet larmer så meget, at hun ikke kan høre, hvad han siger. Tønden begynder at tage vand ind, strømmen bliver hurtigere og hurtigere - hun bliver rystet fra side til side - og vandfaldets torden bliver højere og højere. Der er ingen vej tilbage. Annie er bange, og hun beder til både Gud og Tordenguden om at skåne sit liv. Tønden ryger ud over kanten af vandfaldet og Annie besvimer.

Scene 14

Annies tønne sejler ud af disen for enden af regnbuen. Tussie åbner låget, kigger derned og råber: "Hun er i live! Annie Edson Taylor er i live!" Han præsenterer Annie som den første, der nogen siden har overlevet turen ned ad vandfaldet i en tønne. Annie hører publikums jubel og ser deres glade øjne - og føler sig lykkelig. Hun har en rift i panden, men det er ikke noget særligt - og hun er trods alt i live. Paul er lettet og lykkelig over at se Annie i live. Han forærer Annie en ring og vil fri ... men Annie afslår. Hun skal på turné med Tussie og tønden - for nu er hun jo berømt.

Scene 15

Det går op for Annie, at hun er ved at begå sit livs fejltagelse. Hun har det pludselig som om, hun kan se ind i fremtiden (måske fordi hun har slået hovedet). Og i sit fremtidssyn ser hun, at Tussie vil snyde hende. Hun ser, hvordan han nederdrægtigt vil stjæle hendes tønne og hyre en ung kvinde til at spille "Dronning af Disen" - og så vil Annie stå tilbage med ingenting. Annie beslutter sig for, at det er bedst, at hun klarer sig selv. Hun vil blive ved Niagara... og åbne en lille bod, hvor hun kan sælge postkort. Og hun kan skrive en bog, som hun vil sælge. Og Paul kan hjælpe hende med regnskaberne. Hvis han har lyst Det har han.

Det er den 25. oktober 1901 ... det er en kold og klar efterårsdag. Nær toppen af Niagara har der dannet sig en regnbue ... som ender der, hvor Annie står. Hun er endelig nået frem.

Tal med klassen om:

- Hvor mange lighedspunkter fandt du mellem forestillingens Annie og virkelighedens Annie?
- Hvor mange forskelle fandt du mellem forestillingens Annie og virkelighedens Annie?
- Hvad er forskellen på forestillingens slutning og hvordan det gik i virkeligheden?

OPLÆG TIL MUNDTLIGE REFLEKSIONER

1. Om forestillingen

Hvad husker du bedst fra forestillingen? Hvorfor?

Der var otte roller i forestillingen, men kun to skuespillere. Hvem spillede de andre seks roller?

Hvem var forestillingens hovedperson? Hvorfor?

Beskriv Annie:

- Hvordan så hun ud?
- Hvordan var hun som ung?
- Annie beslutter sig for, at hun vil være sådan en pige, som hendes mor og far ønsker sig. Hvad betyder det? Hvordan gør hun det?
- Hvordan var hun som voksen?
- Hvorfor blev Annie hos Paul i stedet for at tage med Tussie?
- Tror du, Annie var en gode skolelærerinde? Hvorfor? / Hvorfor ikke?

Beskriv Merrick, Annies far

- Hvordan så han ud?
- Hvordan var han overfor Annie?
- Hvordan reagerede Annie på det?

Beskriv Tussie, Annies manager

- Hvordan så han ud?
- Hvordan var han?
- Hvorfor løj han, da han præsenterede Annie for publikum?
- Hvorfor ville han ikke sejle Annie og tønden ud til vandfaldet?
- Tror du, at Annie kan stole på Tussie? (Går hendes fremtidssyn i opfyldelse?)

Beskriv Paul

- Hvordan så han ud?
- Hvordan var han som dreng?

- Hvordan var han som voksen?
- Hvordan var han overfor Annie?
- Hvorfor tror du, at Paul hjælper Annie?

Beskriv Lucretia, Annies mor

- Hvordan så hun ud?
- Hvordan var hun overfor Annie?
- Hvordan reagerede Annie på det?

Beskriv Aengus, Annies storebror

- Hvordan så han ud?
- Hvordan var han overfor Annie?
- Hvordan reagerede Annie på det?
- Hvorfor tror du, at han gik med til at låne Annie penge til sin uddannelse?

Beskriv Tøndemageren

- Hvordan så han ud?
- Hvordan var han overfor Annie?
- Hvordan reagerede Annie på det?

Beskriv Tiggeren

- Hvordan så han ud?
- Hvordan var han overfor Annie?
- Hvordan reagerede Annie på det?
- Hvorfor tror du, at han var med i forestillingen?

2. Om at være en vovehals

- Hvad er en vovehals?
- Var Annie en vovehals? Hvorfor?
- Kender I andre vovehalse? Hvilke?
- Er du en vovehals? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Hvorfor gør folk noget, der er farligt?
- Hvorfor gjorde Annie noget farligt?
- Hvad er forskellen på at være en vovehals og være modig?

- Er en vovehals modig? Og er en modig person altid en vovehals?
- Kender du nogle vovehalse fra vores tid, der er blevet rig og berømt, fordi de gjorde noget vildt eller farligt?

3. Om at være regnbuejæger

I forestillingen kalder Annie sig selv for en regnbuejæger.

- Hvad betyder det at jage regnbuer?
- Er "guldet" for enden af regnbuen altid guld?
- Hvordan ved man, at man har fundet sit guld for enden af regnbuen?
- Fandt forestillingens Annie guldet for enden af regnbuen? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Fandt virkelighedens Annie guldet for enden af regnbuen? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Hvad ligger der for enden af din regnbue?

4. Om at være berømt

- Virkelighedens Annie blev ikke så berømt, som hun havde håbet på.
- Hvorfor gjorde hun ikke det?
- Hvordan bliver man berømt?
- Er det altid sjovt at være berømt? Hvorfor? / Hvorfor ikke?
- Kunne du godt tænke dig at være berømt? Hvorfor? /

- Hvorfor ikke?
- Hvad skulle du være berømt for?

5. Om at føle sig overset

I forestillingen hører vi om Annies barndom og at Annie føler sig overset som barn.

- Hvad betyder det at være overset? Hvordan føles det?
- Hvad kan man gøre, hvis man føler sig overset?
- Hvorfor følte Annie sig overset?
- Hvad gjorde det ved hende, at hun hele tiden blev overset?

6. Om løgne

Annie tager turen ned ad vandfaldet på sin 63-års fødselsdag. I forestillingen lyver Annies manager, Tussie, om hendes alder. I virkeligheden var det hende selv, der løj om sin alder.

- Hvorfor tror du, at de løj?
- Hvorfor lyver folk om deres alder?
- Hvilke fordele er der ved at lyve om sin alder? / Hvilke ulemper er der ved at lyve om sin alder?
- Må man gerne lyve? Hvorfor? / Hvorfor ikke?
- Hvad betyder "en hvid løgn"?
- Er der nogle situationer, hvor det kan være i orden at lyve? Hvilke? Hvorfor?

OPGAVE

TEGNEOPGAVE - Regnbuejægeren

- Tegn dig selv som en regnbuejæger, der står for enden af regnbuen. Hvad finder du for enden af din regnbue?
- Vis din tegning til klassen og fortæl om den.

OPGAVE

TEGNEOPGAVE - Den oversete

- Hvordan ser det ud, når man bliver overset?
- Lav en tegning af Annie, der bliver overset.
- Hvordan ser hun ud i ansigtet? Hvad sker der omkring hende?
- Vis din tegning til klassen og fortæl om den.

OPLÆG TIL TEGNEOPGAVER

Til underviseren: De første tre opgaver er lavet som tegneopgaver.

Opgaverne kan dog med fordel også laves som billedfagsprojekter.

Lav eventuelt plakater og postkort på karton og pynt med pailletter, glimmer, rivepapir, stofrester og andre krea-materialer.

OPLÆG TIL KREA-OPGAVER

1. ANNIES VILDE FØDSELSDAGSPLAKAT

Forestil dig, at du er Annies manager. Det er din opgave at lave en plakat, der reklamerer for hendes tur ned ad Niagara Falls.

TEGN EN PLAKAT TIL ANNIE

På plakaten kan du skrive:

- Dato og klokkeslæt på: 24. oktober 1901 kl. 16.00
- Hvor det foregår: Niagara Falls (Hestesko-vandfaldet)
- Hvem du reklamerer for: Dronning af Disen: Annie E. Taylor
- Hvad hun skal lave: Sejler ned ad vandfaldet i en tønde

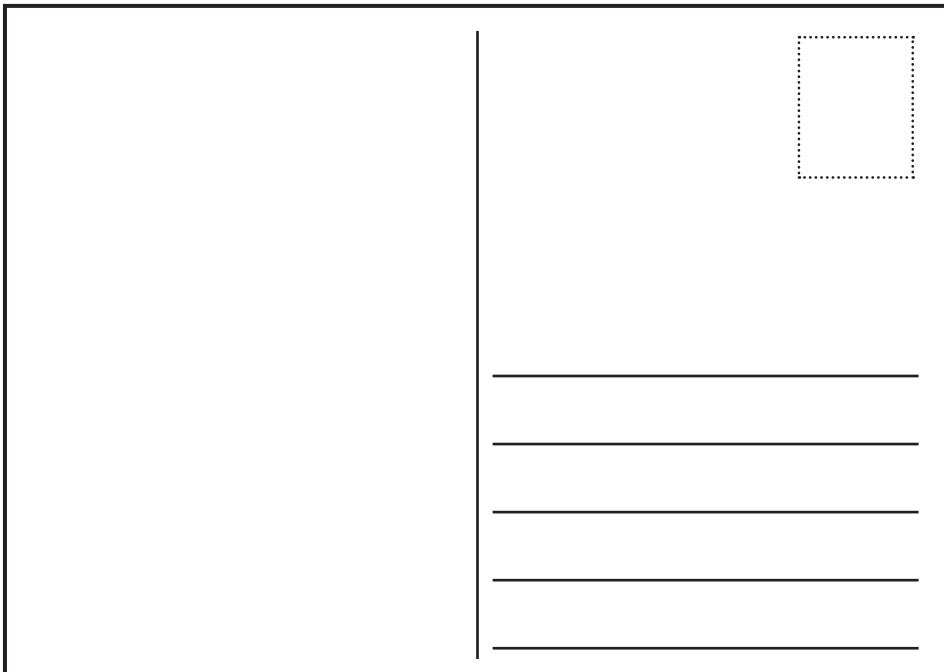
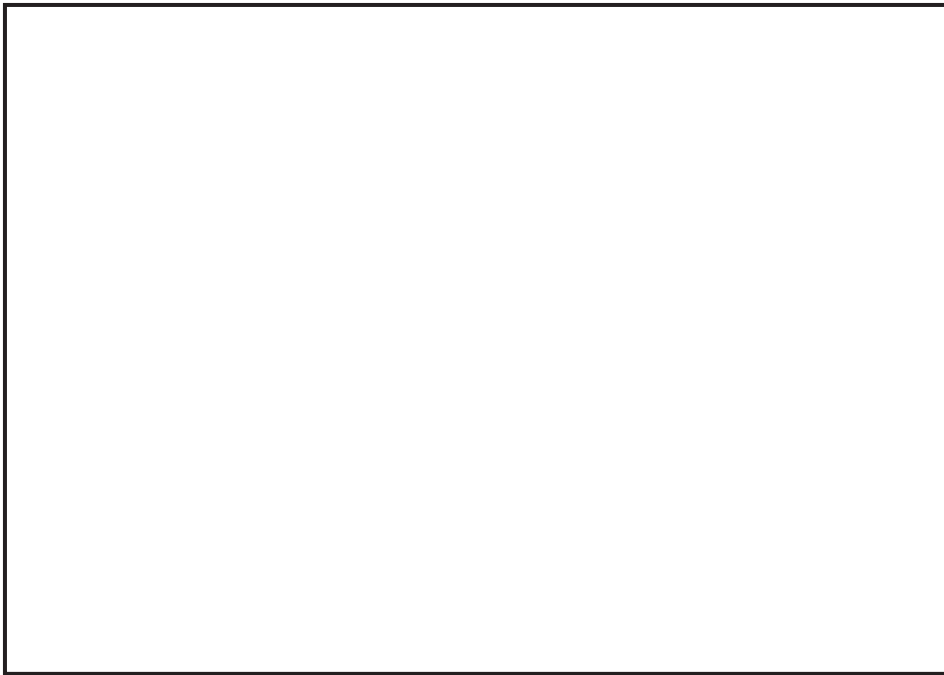
2. DIN VILDE FØDSELSDAGPLAKAT

Da Annie blev 63 år, havde hun en ret vild fødselsdag. Det var nemlig den dag, hun tog turen ned ad Niagara Falls i en tønde. Prøv at forestille dig, at du skal holde en vild fødselsdag. Hvad skulle du så lave?

TEGN EN PLAKAT TIL DIN VILDE FØDSELSDAG

På plakaten kan du skrive:

- Dit navn
- Din fødselsdag
- Hvor din fødselsdag skal holdes
- Hvad du skal lave på din vilde fødselsdag

3. POSTKORT FRA NIAGARA FALLS

Når man er ude at rejse, sender man tit et postkort hjem. Måske til sine bedsteforældre, sin bedste ven eller sin klasse. Ved Niagara Falls kan man også købe postkort, så man kan sende en hilsen hjem. Annie fik sig en lille bod ved Niagara Falls, hvor hun solgte postkort af sig selv og tønden. Hvordan tror du, Annies postkort så ud?

1. DEL: Annies postkort

- Dekorér Annies postkort på den blanke side
- Dekorér frimærket på Annies postkort (måske med motiv fra Niagara Falls)

2. DEL: Send et postkort

- Skriv på adresselinjerne hvem postkortet er til
- Skriv eller tegn en hilsen til modtageren ved siden af adresselinjerne

Til underviseren: Bed eventuelt eleverne medbringe et syltetøjsglas eller en mindre plastbeholder.

4. TØNDEVÆRKSTED med bonus

Annie tog turen ned ad vandfaldet i en specialdesignet tønde. Hun havde selv bestemt, hvordan den skulle se ud, og hvad der skulle males på den. På Annies tønde stod hendes navn og så stod der også: "Heroine of Niagara Falls (det betyder: "Heltinden af Niagara Vandfaldene") og "Queen of the Mist" (som betyder: "Dronning af Disen").

DESIGN DIN EGEN TØNDE

- Tag et tomt og rengjort syltetøjsglas eller en plastbeholder
- Dekorér glasset eller beholderen med maling (+ evt. pailletter, glimmer m.m.)
- Hvad skal der stå på din tønde?

BONUS: SÅ KARSE I TØNDEN

1. Læg evt. avispapir i bunden af tønden, så karsen kan gro ud af tønden.
2. Læg vådt vat i tønden (ovenpå avispapiret).
3. Drys karsefrø ud i vattet. Jo flere frø du bruger, jo tættere bliver din karse.
4. Vand vattet dagligt - og se hvordan karsen vokser op ad tønden.
5. Efter cirka en uge er karsen klar til at blive spist. Velbekomme!

Annie havde selv designet sin tønde. Både udenpå og indeni. Det siges, at hun selv havde udvalgt og godkendt alle de stykker træ, der blev brugt til at bygge tønden.

5. BOGEN OM DIG

Annie skrev en bog om sig selv (en selvbiografi), som hun solgte i sin postkortbod. Her fortalte hun om sit liv og turen over Niagara Falls. Hvis du skulle skrive en selvbiografi, hvordan skulle den så se ud?

Del 1: Forsiden

- Design og dekorer din egen bogforside
- Husk at skrive dit navn på forsiden, så vi ved at det er din bog
- Du kan vælge at give din bog en titel ligesom Annie gjorde.
Annie's bog hed: "Over the Falls". Det betyder "Over vandfaldene"

Del 2: Bogen

- Tag to stykker karton i A4-størrelse
- Læg dine tegninger, postkort og plakater ind mellem to sider karton
- Klips alle siderne sammen (Du kan også vælge at sy siderne sammen med garn)

Husk at vælge rækkefølgen af siderne, inden du sætter bogen sammen!

- Klip den forside ud, som du tegnede før og lim den på forsiden af kartonbogen.
- Nu har du din egen bog om dig og dit arbejde med Annie

OPLÆG TIL DRAMA- OG TEATERØVELSER

Hvor

Når man skal lave dramaøvelser med klassen, er det en fordel at arbejde i et rum med god gulvplads. Det kan være en gymnastiksal, et musiklokale eller lignende. I kan også vælge at skubbe alle borde og stole til side i klassen.

Hvor længe

I kan vælge at lave nogle af opvarmnings- og teaterøvelserne som en kort optakt til undervisningsmaterialets øvrige opgaver. I kan også vælge at bruge en til to hele undervisningslektioner på drama og lave alle drama- og teaterøvelserne i den foreslåede rækkefølge.

Hvad skal I bruge

Udover plads skal I bruge en form for musikanlæg, så I kan afspille musik. Det kan være en ghettoblaster eller en smartphone med eksterne højtalere. Så skal I bruge noget rytmisk musik, der sætter gang i lysten til at bevæge sig. Det må gerne være kendte numre. I skal også bruge nogle rolige musiknumre, gerne afslapningsmusik.

Opvarmning

Når man skal lave drama- og teaterøvelser, er ens vigtigste arbejdsredskaber kroppen og fantasien. Derfor har begge dele godt af at blive varmet op.

Opvarmning af kroppen – udstrækning

- Musik: rolig, afdæmpet.
- Stræk kroppen i alle retninger.
- Stræk jer helt op i himlen, helt ned til gulvet og ud i alle verdenshjørner.

1. Kongens efterfølger – to og to

- Musik: frisk rytmisk musik, gerne højt.
- Lyt til musikken og bevæg jer, så det passer til rytmen.
- Læreren bestemmer, hvornår I skal skifte "konge".
- Alle er "konge" tre gange.

2. Kongens cirkel - i rundkreds med en "konge" i midten

- Musik: frisk rytmisk musik, gerne højt.

- "Kongen" laver en bevægelse til musikken, som alle i cirklen kopierer.
- Når "kongen" har lavet sin bevægelse tre gange, bytter han med én i cirklen, som så bliver den nye "konge".
- Øvelsen fortsætter indtil alle har været "konge".

3. Send grimassen rundt – i rundkreds

DEL 1

- Deltager A starter med at lave en grimasse, som Deltager B skal kopiere.
- Deltager B laver derefter en ny grimasse, som Deltager C skal kopiere.
- Deltager C laver en ny grimasse, som Deltager D skal kopiere... osv.
- Lav 2-3 runder.

DEL 2

- Deltager A laver en grimasse + skulptur med kroppen, som Deltager B skal kopiere.
- Deltager B laver derefter en ny grimasse + ny skulptur med kroppen, som Deltager C skal kopiere... osv.
- Lav 2-3 runder.

DEL 3

- Deltager A laver en grimasse + skulptur med kroppen + en lyd, som Deltager B skal kopiere.
- Deltager B laver derefter en ny grimasse + ny skulptur med kroppen + ny lyd, som Deltager C skal kopiere... osv.
- Lav 2-3 runder.

4. Send frikadellen rundt – i rundkreds

- Deltager A siger ordet "Frikadelle" til Deltager B helt neutralt/almindeligt.
- Deltager B siger ordet "Frikadelle" til Deltager C helt neutralt/almindeligt ... osv.
- Når alle i rundkredsen har sagt ordet helt neutralt/almindeligt, sættes der en følelse på ordet. En følelse skal hele rundkredsen rundt inden den skiftes, så alle får prøvet at sige ordet med den pågældende følelse.
- Følelser: glad, sur, trist, bange, modig, stolt ... (find gerne selv på flere).

Teaterøvelser

Med teaterøvelserne får I mulighed for at bruge kroppen til at arbejde med nogle af de tematikker, der er i forestillingen.

I behøver ikke bruge kostumer, rekvisitter eller scenografi, når I laver øvelserne. Man kan sagtens mime, at man har en blomst, og man kan sagtens spille en fin dame uden at have en stor flot hat. Men har I mulighed for at krydre øvelsen med kostumer, rekvisitter og scenografi, er I naturligvis velkomne til at gøre det.

1. Tussies præsentation (reaktionsøvelse)

- Alle er med i denne scene
- Roller:
Publikum: Eleverne
Manageren Tussie: Underviseren
- Handling: Publikum står sammen i en gruppe. Tussie står på en kasse (eller en stol) og præsenterer Annie for det spændte og nysgerrige publikum.
- Når Tussie holder pause i sin præsentation, reagerer publikum med f.eks. "wow", "uhhhhh" eller "neeeeeej". Eleverne behøver ikke sige det samme, men de må meget gerne overdrive deres reaktion.
- Find selv på hvad Tussie siger eller brug følgende tekst fra forestillingen:

TUSSIE:
MINE DAMER OG HERRER! INDEN LÆNGE VIL I VÆRE VIDNE TIL NOGET EKSTRAORDINÆRT, DER ALDRIG ER SET FØR. (pause/reaktion) EN ÅNDEFULD TRANG TIL AT STIRRE DØDEN FRYGTLØST I ØJNENE, HAR FÅET MIN KLIENT TIL AT PLANLÆGGE AT SEJLE NED AD NIAGARA FALLS I EN TØNDE. (pause/reaktion) JEG KAN ENDNU IKKE AFSLØRE HENDES IDENTITET. (pause/reaktion) MEN HUN ER 42 ... HUN ER ENKE, INTELLIGENT OG EVENTYRLYSTEN. HUN HAR BESTEGET BJERGE, UDFØRT FARLIGE SVØMMETURE OG UDFORSKET VILDE UKENDTE LANDE. (pause/reaktion)

NU KOMMER ØJEBLIKKET I ALLE HAR VENTET PÅ!
(pause/reaktion) FOR HVEM ER HUN? DEN MYSTISKE ENKE, DER HAR TÆNKT SIG AT UDFORDRE NIAGARAS BRØLENDE NATURKRÆFTER? (pause/reaktion) MÅ JEG PRÆSENTERE DEM FOR DEN FRYGTLØSE: ANNIE ED-SOM TAYLOR. (pause/reaktion) MRS. TAYLER VIL KL. 16 I DAG SEJLE UD FRA TOPPEN AF FALDET I TØNDEN HER!
(pause/reaktion)

SLUT!

- Spil scenen igennem et par gange og lad eleverne afprøve forskellige reaktioner.

BONUS: Lav scenen igen, hvor de elever, der har lyst, kan skiftes til at være Tussie. Lad eleverne selv finde på en præsentation.

Kan evt. laves i mindre grupper.

2. Fotos fra Annies barndomshjem (statueøvelse)

- En elev starter billedet: Eleven stiller sig på foran de andre elever og siger: "Jeg er Annie". Eleven skal stå helt stille under hele øvelsen.
- Eleven må selv bestemme, hvad Annie laver. Hun kan f.eks. surmule, lege eller læse i en bog.
- Næste elev går op og tilføjer noget til billedet. Eleven skal sige, hvad han forestiller og hvad han laver. F.eks.: "Jeg er Annies far, der læser avis" eller "Jeg er Annies søster, der leger med dukker" eller "Jeg er Annies hund, der tisser på gulvet". Eleven skal vise sit udsagn med kroppen og stå helt stille under resten af øvelsen.
- Fortsæt med at tilføje elever til billedet indtil der er 5-6 elever på billedet.
- Gentag øvelsen til alle har prøvet at lave et foto fra Annies barndomshjem.

BONUS1: Hver gang eleverne har færdiggjort et billede, kan underviseren tage et rigtigt foto af billedet på scenen. Brug de fotos, der tages, til at tale om de situationer, der udspillede sig på scenen.

BONUS2: Lav øvelsen med andre udgangspunkter.

F.eks.:

- "Fotos fra Annies tid som skolelærerinde"
- "Fotos fra Annies fødselsdag" eller
- "Fotos fra dengang Annie kom op ad tønden"

3. Gå en mil i Annies sko (empatiøvelse)

- Alle eleverne skal gå rundt i rummet uden at røre ved hinanden.
- Underviseren kommer med nogle situationer, som eleverne skal spille/fortolke frit med krop, mimik og stemme. Eleverne får 30 - 60 sekunder til at fortolke udsagnet. (Øvelsen bygger videre på følelserne fra Frikadelle-legen).
- Mellem hver situation skal eleverne gå neutralt rundt i rummet, så de nå kan blive "nulstillet" til næste situation. (Brug evt. musik i "nulstillingspauserne". Gerne instrumentalt, men med en rytme, der er god at gå til.)
- **Bed eleverne vise:**
 1. Annie er barn og leger at hun skal forsvare sig mod en bjørn.
 2. Annie er barn og bliver glemt ved Niagara Falls af sin familie.
 3. Annie er barn og bliver bange for tiggeren ved Niagara Falls.
 4. Annie er voksen og forstiller sig, at hun bliver rig og berømt.
 5. Annie er voksen og står på toppen af Niagara Falls og kigger ned.
 6. Annie er voksen og tager turen ned ad Niagara Falls i en tønde.
 7. Annie er voksen og kommer ud af sin tønde efter at have taget turen ned ad vandfaldet.
 8. Find gerne selv på flere.
- Slut øvelsen af med at tale om de ting, I oplevede i øvelsen. Hvordan var det at gå en mil i Annies sko?

4. Annies spejl (spejløvelse)

- Eleverne skal stille sig overfor hinanden to og to.
- Den ene skal være Annie. Den anden skal være Annies spejl.
- Den, der er Annie, skal bevæge sig langsomt, og den, der er spejlet, skal kopiere Annie så nøjagtigt som muligt. (Det er vigtigt at eleven, der er Annie, bevæger sig lang-

somt, så "spejlet" kan følge med. Det handler nemlig om samarbejde og ikke om at snyde sin makker.)

- Underviseren guider eleverne gennem følgerne punkter, der hver varer 30-60 sekunder. Annie ser sig i spejlet og er ...
 1. Annie, der er barn og leger at hun skal forsvare sig mod en bjørn.
 2. Annie, der er barn og bliver glemt ved Niagara Falls af sin familie.
 3. Annie, der er barn og bliver bange for tiggeren ved Niagara Falls.
 4. Annie, der er voksen og forstiller sig, at hun bliver rig og berømt.
 5. Annie, der er voksen og står på toppen af Niagara Falls og kigger ned.
 6. Annie, der er voksen og tager turen ned ad Niagara Falls i en tønde.
 7. Annie, der voksen og kommer ud af sin tønde efter at have taget turen ned ad vandfaldet.
 8. Find gerne selv på flere.
- Når I har været listen igennem, bytter Annie og "spejlet" roller, så gennemgår I listen igen (evt. i omvendt rækkefølge).
- Slut af med at tale om de ting, I oplevede i øvelsen. Hvordan var det at se andres versioner af Annie?

5. Afrunding: Vandfaldsafspænding med musik

- Under denne øvelse skal alle være helt stille. Sæt gerne noget afspændingsmusik på.
- Eleverne går sammen i små grupper af 4-5 elever.
- Eleverne stiller sig i en lille rundkreds med ét barn i midten.
- Eleven i midten skal stå med lukkede øjne, armene ned langs siden og god afstand mellem fødderne.
- Eleverne i rundkredsen skal lave vandfaldsdråber på eleven i midten med deres fingre. Det gør de ved at tromme ganske let på eleven i midten med deres fingerspidser (ligesom når man spiller klaver).
- Eleverne i rundkredsen lader nu langsomt vandfaldsdråber regne ned over eleven i midten fra hoved til fod. Når dråberne når fødderne, starter de fra hovedet igen.
- Efter ca. 1-2 minutter bytter eleven i midten plads med en af eleverne fra rundkredsen.
- Øvelsen slutter, når alle har stået i midten af vandfaldet.

Tak fordi I arbejdede med Dronning af Disen.

RANDERS TEATER